

щоб їхні керівники частіше давали зворотний зв'язок. Давати зворотний складно. З цієї причини багато хто намагається її уникати. Адже одне різке слово чи невірний тон – і співробітник втратить мотивацію назавжди. Надавати якісний зворотний зв'язок є важливою складовою соціальних навичок, які людина вдосконалює протягом усього життя [2].

У системі управління слід враховувати: уміння бачити загальну картину та ставити довгострокові цілі; розуміння та аналіз, що допомагає команді просуватися вперед, а що може привести до успіху; віра у професійні якості інших та повага до їхньої думки; позитивне мислення та відсутність токсичності [3].

Розглядаючи контроль з точки зору системного підходу, бачимо, що він виконує *функцію зворотного зв'язку* в процесі управління інноваціями: логістичні інформаційні потоки в ньому спрямовано від об'єкта до суб'єкта управління. Отже, зворотній зв'язок є обов'язковою умовою завершеності системи управління.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Олійник Н.Ю. Зворотній зв'язок у дистанційному навчанні. Теорія і практика використання системи управління навчанням Moodle. URL: <https://2014.moodlemoot.in.ua/course/view.php?id=61> (дата звернення 20.05.2024)
2. Houston, Teresa. Let's Talk. Random House. 2022.
3. Заяц Аліса. Як правильно давати зворотній зв'язок команді? Kharkiv IT Cluster. URL: <https://it-kharkiv.com/yak-pravylno-davaty-zvorotnij-zv-yazok-komandi-ekspertni-porady-vid-taxer-2/> (дата звернення 20.05.2024).

Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Сіпій Володимир – кандидат педагогічних наук, завідувач відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України

STEM-ТЕХНОЛОГІЇ В ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНІЙ ТА ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ОСВІТІ

Суспільним запитом до освіти є відповідність її вимогам ринку праці. Шкільна природничо-математична та технологічна освіта в Україні є практико орієнтованою, зокрема, в освітньому процесі впроваджуються практикоорієнтований, діяльнісний та компетентнісний підходи, а одним з принципів навчання є політехнічний. З метою осучаснення освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти враховуючи стан розвитку сучасних технічних надбань цивілізації відбувається оновлення матеріально-технічної бази. А в освітньому процесі впроваджуються STEM-технології, які використовуються фахівцями зі STEM-спеціальностей.

Залежно від матеріально-технічного оснащення закладу освіти, особливостей організації освітнього процесу (очна, дистанційна, змішана форма навчання) використовується та чи інша STEM-технологія. Нами виокремлено STEM-технології, що використовуються в освітньому процесі:

- гейміфікація;
- онлайн навчання;
- 3D друк;
- мобільне навчання;
- віртуальні лабораторії;
- імерсивні технології;
- носимі технології;
- робототехніка;
- штучний інтелект.
- цифрові лабораторії.

Гейміфікація – використання елементів гри в освітньому процесі. Дидактичні, рольові, інтелектуальні, рухливі, інтерактивні допомагають дітям засвоїти навчальний матеріал, покращують результати освітнього процесу, мобілізують увагу, креативність, розвивають навички комунікації, вчать працювати в команді.

Мобільне навчання важливий інструмент для підвищення доступності й рівності в освіті [1]. Мобільна освіта, яку часто називають мобільним навчанням, охоплює використання мобільних пристроїв, таких як смартфони, планшети й ноутбуки, для надання освітнього контенту й полегшення навчання. В умовах пандемії та воєнного стану це було особливо важливим, оскільки саме з використанням цих гаджетів організовувався освітній процес. Розробляється все більше освітнього контенту, що може бути використаний здобувачами освіти для подолання їх освітніх втрат, здобуття нових знань. Вчителі в рамках традиційного освітнього процесу теж можуть запропонувати завдання де гаджет можна використати як технічний засіб навчання (калькулятор, віртуальні лабораторії, побудова графіків, використання датчиків тощо)

3D друк може використовуватись на різних рівнях загальної середньої освіти [2]. У початковій школі для виготовлення наочності та частин конструктора. У гімназії для виготовлення деталей роботів, приладів для дослідження явищ природи. На рівні ліцею здобувачі освіти можуть розробляти власні моделі для друку й реалізовувати їх у готових виробах.

Віртуальні лабораторії дають можливість організувати дослідження під час дистанційного навчання. Віртуальні лабораторні роботи в освітньому процесі під час дистанційної і змішаної форм навчання, активне запровадження яких було викликане пандемією COVID-19 та подіями, пов'язаними з воєнним станом. За потреби, відповідно до освітніх цілей учителі можуть використовувати їх повністю або частково під очної форми навчання. Одним з найбільш популярних ресурсів, що дозволяє використовувати інтерактивні комп'ютерні моделі безкоштовного інтернет є Phet «Інтерактивні симуляції для природничих наук і математики» (<https://phet.colorado.edu/>).

Цифрові лабораторії у освітньому процесі закладів загальної середньої освіти почали з'являтися одночасно з широким запровадженням вимірювальних датчиків у побуті, сфері послуг й на виробництві. Якщо дані передаються на комп'ютер з подальшою обробкою результатів вимірювання на ньому, то є сенс

говорити про цифрову лабораторію. Якщо ж ми зчитуємо покази датчика й відображає мого їх просто на екрані без автоматичного запису, то мова йтиме про *цифровий вимірювальний прилад*.

Носимі гаджети такі як смарт годинники також стали атрибутом життя сучасної людини в цифровому суспільстві. Використовуючи ці гаджети людина може, зокрема, контролювати свій фізіологічний стан.

Розглянуті STEM-технології, як правило, використовуються не в межах одного предмета чи освітньої галузі. STEM-навчання носить міжпредметний інтегрований характер, так й використання STEM-технологій відбувається, дуже часто, при виконанні навчальних проєктів міжпредметного змісту.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Сіпій В. В., Хренова В. В., Паска Б. В. Мобільна освіта як підвищення доступності й рівності в навчанні: аналіз сучасного стану та перспективи. *Вісник науки та освіти*. (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»). Київ : Видавнича група «Наукові перспективи», 2024. Вип. 4 (22) С. 1415–1432. DOI: 10.52058/2786-6165-2024-4(22)-1415-1432 URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740843>

2. Сіпій В. В., Гончарова Н. О. STEM-технологія 3D друку в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти. *Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих наук в контексті вимог Нової української школи*. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції. 23–24 травня 2024 року, м. Тернопіль. Тернопіль: ТНПУ, 2024. С. 191-193.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Сурков Максим – здобувач третього рівня освіти кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Метою дослідження є аналіз проблематики використання цифрових технологій в сучасній освіті. Не зважаючи на безупинний розвиток цифрових технологій, які щодня пропонують безліч переваг для покращення освітнього процесу, роблячи його більш доступним, інтерактивним та персоналізованим, паралельно існує ряд викликів, пов'язаних з їх впровадженням та використанням. З проблемами впровадження зіткнулися не лише педагоги, а й учні та їх батьки, адже цифровізація вимагає нових вмій та навичок роботи з різноманітними цифровими платформами.

Комп'ютери, інтерактивні дошки, проєктори – давно необхідні засоби для покращення якості освітнього процесу на всіх рівнях. Вони дозволяють зробити процес навчання більш ефективним та інтерактивним, а також забезпечують доступ до новітніх технологій та знань, пронизують на кожному етапі. Важливість впровадження цифрових технологій в освітній процес, також знаходить відображення у роботах сучасних педагогів та дослідників. Проте, досягнення освітніх результатів потребує цифрової трансформації освіти,